РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ 1

Примено	05.09.2012		
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
07	2464/16		

Архивски знак: 0705
Рок на чување: трајно
05.09.2012 год. Потпис

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија" бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 31 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија" бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11 и 6/12), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по **хармоника** за петто одделение на шестгодишното основно музичко и балетско образование.

НАСТАВНА ПРОГРАМА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

ХАРМОНИКА

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

ШЕСТГОДИШНО ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

Скопје, 2012

1. ВОВЕД

Инструментот хармоника, иако релативно млад во однос на останатите класични инструменти, од настанувањето, поточно патентирањето на 6 мај 1829 година од страна на Цирил Демијан со синовите, бележи огромен и брз развој. Развојот се движел од моделите со разни големини и стандард басови до хармониките со баритон басови од педесеттите години на минатиот век. Литературата што се пишува за хармоника е во подем, а применaта на хармониката како солистички инструмент, како дел од камерни состави, како составен дел од голем симфониски оркестар е застапена ширум светот.

Современата концертна хармоника, совршена по конструкција, со прекрасна и силна звучност, ги задоволува високите барања и потреби на исполнителите на овој иструмент, а во рацете на маестралните изведувачи и потребите на слушателите-публиката.

Денес на универзитетите, колеџите и музичките школи ширум светот постојат оддели кои го изучуваат предметот хармоника-факт кој зборува за местото на овој инструмент како рамноправен член на семејството на класични инструменти.

Целта на наставата по хармоника е да се развие љубов кон инструментот и воопшто кон музиката, да се оспособат учениците за изразно солистичко, камерно и оркестарско музицирање, естетско и емоционално вреднување на музичките дела поткрепени со музички знаења во однос на нивната содржина и форма. Наставната програма за хармоника е да се оспособи ученикот технички да го совлада инструментот за понатамошно школување во средните и високите музички институции и да се изгради во добар сестран уметник.

- Фонд на часови: 2 часа неделно, 72 часа годишно.
- Статус на предметот: задолжителен.

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ПО ХАРМОНИКА ЗА РАЗВОЈНИОТ ПЕРИОД ОД II ДО VI ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да развива интерес за запознавање со инструментот хармоника и желба за свирење на него;
- да ги развие интерпретаторските вештини;
- да прави куса анализа на музичкото дело;
- да развива љубов кон музицирањето;
- да ја развива способноста за концентрација за помнење на музичките дела;
- да се оспособува за уметничко интерпретирање на музичките дела при јавен настап;
- да развие критичко мислење за својата интерпретација на јавните настапи;
- да изгради позитивни особини (дисциплинираност, одговорност, креативност и др.).

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ПО ХАРМОНИКА ВО V ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ ученичката:

- да ја развие музикалноста и контролата на динамичкото нијансирање при интерпретацијата;
- да развие чувство за промени на темпа и карактер во циклични композиции;
- да воспостави синхронизација на левата и десната рака при изведба на двогласни полифони композиции;
- да научи да изведува репетиција на тон во десна или лева рака;
- да научи и примени „синкопа";

- да научи да поврзе со легатура два интервали кои имаат заеднички тон;
- да примени акордски бас „7-септакорд“ во стандард бас;
- да воспостави основи за совладување на сложени тактови (5/8, 7/8);
- да научи несметано да менува регистри во тек на изведбата на едно дело;
- да изведе „краток мев“ - „тремоло“;
- да ги совлада сите начини за добивање и завршување на тонот;
- да обработи основни видови на орнаменти-украси;
- да одбере најдобро решение при изготвување прсторед во одредени технички задачи;
- да одбере најдобро решение при планирање на фразирање и водењето на мев во одредена композиција;
- да развие чувство на сигурност при јавен настап;
- да свири дурски скали до 4 предзнаци во две октави, паралелно;спротивно и октави (заедно и разложено) во дискант, разложен тоничен тризвук (големо и мало разложување);
- да свири молски скали до 2 предзнаци во две октави, паралелно; спротивно и октави (заедно и разложено) во дискант, разложен тоничен тризвук (големо и мало разложување).

4. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Тема: МЕЛОДИКА И ТЕХНИКА			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да ги прошири знаењата за изразните можности при свирење на инструментот хармоника; - да ги развие интерпретаторските вештини и навиката за аналитички приод кон техничко-уметничко интерпретирање на музичките дела; - да го развиие чувството на љубов кон музицирањето;	- Етиди и композиции со различни видови арикулација - Етиди и композиции со различно динамичко нијансирање - Композиции, со различни видови темпо помеѓу деловите/ставовите - Двогласни полифони компзиции - Вежби за репетиција - Вежби за употреба на синкопа - Вежби за легатура помеѓу два интервали кои имаат	- Артикулација (легато; стакато; портато; тенуто) - Динамичко нијансирање - Агогика (ритердандо и ачелерандо) - Полифона композиција - Синхронизација - Репетиција - Водење на мев - Фразирање - Синкопа - Акордски бас	Активност 1 Изведување настава со особена одговорност и воспоставување здрави темели за понатамошното школување, особено кај надарените и амбициозните ученици. Активност 2 Учество и прикажување на изведување настава со талентирани и добри ученици од повозрасните категории и години. Активност 3 Посета на концерти на класична музика, не само на хармоника, туку и за сите

- да ја развива способноста и концентрацијата за помнење и за уметничко интерпретирање на музичките дела при јавен настап; - да развие чувство на сигурност при јавен настап; - да развие критичко аналитички ставови кон работата и интерпретацијата; - да изгради позитивни особини (дисциплинираност, одговорност, креативност).	заеднички тон - Вежби за менување регистри во тек на изведбата на едно дело - Композиции кои содржат акордски бас „7–септакорд" - Едноставни композиции со сложени тактови (5/8 и 7/8) - Дурски скали до 4 предзнаци во две октави, паралелно и спротивно; свирење на октави (цели и разложени) и тоничен тризвук (разложено и заедно) - Молски скали до 2 предзнаци со истите елементи како и кај дурските скали	„7-септакорд" - Регистри - Сложени тактови - Видови меморија	останати инструменти и воспоставување дијалог за истите. Активност 4 Организирање јавни настапи и концерт на учениците од самиот почеток на изучувањето и напредувањето во изучување на предметот хармоника. МЕТОДИ: - монолошка - дијалошка - демонстративна - аналитичка - компаративна

5. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Во почетната работа на изучување на инструментот хармоника, покрај техничките вежби за совладување и усовршување на сите елементи од интерпретацијата, можна е обработка на познати детски мелодии или популарни теми од композиции со цел полесно развивање на слухот, ритамот и помнењето.

При изборот на делата и литературата за почетниците во изучувањето на инструментот хармоника наставникот треба да ги има предвид возраста, нивото и индивидуалните особености на ученикот, како и неговата способност и брзината на совладување на поставените задачи.

Од умешноста на професорот, од неговата посветеност и ангажираност, како и смислата за мотивација и стимул на учениците ќе зависи конечниот исход и исполнување на наставната програма за овој предмет во целост.

Предметот е непосредно поврзан со изучувањето на свирење на инструментот, но и со сите предмети од познавање и музичката писменост (солфеж, теорија на музиката, историја на музиката).

На неколку часови да се проследат аудио и видеозаписи од изведби на дела напишани за хармоника или дела во транскрипција.

Наставни средства:

- музички инструмент – хармоника.

Стручна литература

Во недостаток на школа за хармоника од македонски автор, внимателно да се одбере ЛИТЕРАТУРА која ќе одговара на потребата за совладување на бараните содржини во изучувањето на предметот хармоника во ПЕТТО одделение во основните музички училишта.

Како можна литература да се споменат и следниве:

- А. Факин: Школа за хармоника III и IV
- В. В. Терзиќ: Школа за хармоника II
- В. Одак: Чудесниот свет на хармониката IV
- Онегин: Комплетен метод за изучување на хармоника
- З. Ракиќ – Хармоника II
- Ј. С. Бах – Мали композиции (во транскрипција за хармоника)
- Љ. Мициќ: Хармоника IV, V или VI
- М. Барачков: Пиеси за хармоника III.

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа.

При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава на индивидуалниот пристап во постигањата на секое поединечно дете.

Во текот на наставата редовно се следи развојот на секој ученик. На крајот од годината се организира јавен час отворен за родителите и другите наставници на кој учениците би имале можност да ги претстават активностите застапени во текот на учебната година и своите постигања.

На крајот од учебната година ученикот полага испит со следната **испитна програма:**

1. една етида;
2. една полифона композиција;
3. една циклична композиција.

Целата програма се изведува напамет.

7. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализација се темели на Нормативот за простор и наставни средства за основното музичко училиште донесен од страна на министерот за образование и наука.

8. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Воспитно-образовната работа може да ја изведува лице кое завршило:

- високообразовната институција за музичка уметност – инструмент хармоника.

Изготвил: Работна група формирана со решение број 02-561/1 од 09.02.2012 година
Координатор: м-р Анкица Витанова, советник, Биро за развој на образованието
Контролирал: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор

Одобрил: м-р Весна Хорватовиќ, директор

Потпис и датум на утврдување на наставната програма

Наставната програма по **хармоника** за петто одделение на шестгодишното основно музичко и балетско образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

на ден 03.09.2012

Скопје

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 11-4857/7
04.09 2012 год.
СКОПЈЕ

Министер,

м-р Панче Кралев